

خواندن برای فراموش کردن است

بیشتر اوقات سه هفته اخیرم به خواندن گذشت؛ خواندن آثاری در حوزه های ادبیات، روشنفکری و نواندیشی دینی. شریعتی می گفت: «نوشتن برای فراموش کردن است نه به خاطر آوردن»؛ تو گویی اوقاتی که مشغول نوشتن هستی، از همه امور پیرامونی غافل می شوی و آنها را فراموش می کنی و تنها دلمشغول نوشتن می گردی. بر همین سیاق می توان گفت «خواندن برای فراموش کردن است نه به خاطر آوردن»؛ خواندنی که با لمس کردن و ورق زدن موجود کاغذی در می رسد و خواننده را عمیقا با متن درگیر می کند و همنورد افقهای دور، از این جنس است و چنین آثار و نتایجی دارد... کتاب «سعدی»، نوشته ضیاء موحد را، پس از چند سال، برای بار دوم خواندم و لذت بردم، روایت موحد از زمانه و زمینه بروز و ظهور شعر سعدی، همچنین مؤلفه های هنری شعر سعدی، نکته سنجانه است؛ خصوصا که در این میان، وی از برخی آموزه های فلسفی، نظیر مثال مشهور «اردک-خرگوش» ویتگنشتاین در «کاوشهای فلسفی»، همچنین مفهوم intentionality در فلسفه هوسرل استفاده کرده است. علاوه بر این، جهت آمادگی برای کلاس «آل احمد، آشوری و شادمان شناسی»، بخش های زیادی از کتاب «عرفان و رندی در شعر حافظ»، نوشته داریوش آشوری را خواندم. هر چند، در مجموع، با روایت خرمشاهی از حافظ همدل ترم و حافظ را «کاملا انسان» می دانم نه «انسان کامل» و سویه های خیامی اشعار حافظ را پر رنگ و برجسته می بینم؛ در عین حال «مطالعه میان متنی» آشوری و بهره هایی که در این راستا از دو اثر کلاسیک «کشف الاسرار» و «مرصاد العباد» و ساختار اسطوره ای آنها برده، همچنین طرح مضامینی چون «گذار ازلی» و «اخلاق رندانه» آموزنده و بصیرت زاست. افزون بر این دو اثر، در این بازه زمانی، کتاب «نواندیشان ایرانی»، نوشته سید علی محمودی را خواندم؛ کتاب ناظر به بازخوانی آراء دین شناختی، سیاسی و روشنفکرانه هفت شخصیت برجسته معاصر است: عبدالرحمن کواکبی، محمد حسین نائینی، محمد علی فروغی، محمد حسین طباطبایی (علامه)، مرتضی مطهری، جلال آل احمد و علی شریعتی. از میان فصل های نه گانه کتاب، فصول مربوط به کواکبی، فروغی، مطهری و آل احمد را بیشتر پسندیدم. اهمیت انتشار «طبایع الاستبداد» و تفکیک میان نهاد دیانت از نهاد حکومت به نزد کواکبی، نقد استبداد دینی و استبداد سیاسی و برکشیدن «حکومت مقیده» در آراء نائینی با استشهاد به اثر «تنبیه الامه و تنزیه المله» او، شان و اهمیت سیاسی فروغی، همچنین آثار مهم و ماندگار او در قلمروی فلسفه و ادبیات، به نیکی در این اثر تبیین گشته است. نویسنده کوشیده است تا فروغی را برکشد، حقیقت را ادا کند و وی را در کسوت سیاستمداری در تراز جهانی بشناساند. علاوه بر این، نکات انتقادی موجه و رهگشایی ناظر به آراء مطهری و آل احمد درباره مقولاتی چون «آزادی اندیشه»، «حقوق بشر»

«غرب» و «انقلاب مشروطه» با مد نظر قرار دادن آثاری نظیر «انسان در قرآن»، «آزادی معنوی»، «غرب زدگی»، «در خدمت و خیانت روشنفکران» و «کارنامه سه ساله»، در دیگر فصول کتاب طرح شده است. افزون بر کتابهای فوق، در این ایام، برخی از شماره های نشریات «اندیشه پویا»، «فرهنگ امروز» و «ایران فردا» که به لطف دوستی از تهران به دستم رسیده را در مطالعه گرفتم. از میان مطالب رنگارنگ این نشریات، مصاحبه بلند جناب خرمشاهی با شماره ۲۹ «اندیشه پویا»، پرونده «لیبرالی که خانه نشین شد»، درباره محمد علی فروغی در شماره ۳۱ «اندیشه پویا» و پرونده «در شناخت و نقد رؤیای رسولانه»، در شماره ۲۴ نشریه «ایران فردا» را بیشتر پسندیدم و از خواندن آنها لذت بردم. خواندن آثار فوق را به همه دوستان و عزیزان توصیه می کنم.